

P.L.B. Vokietijos Krašto Valdybos

I N F O R M A C I J O S

Nr. 6 (13)

1952 m. lieps mėn. 15 d.

Panaudojant spaudoje šių "INFORMACIJŲ" žinias bei straipsnius, maloniai prašome gerbiamųjų redakcijų nurodyti, kad jos paimtos iš PLB Vokietijos Krašto Valdybos informacijų.

T U R I N Y S

1. Redakcijos žodis
2. Vokiečiai kviečia į kovą su komunizmu
3. Iš lietuviškų centro organizacijų veiklos
4. Iš vokiečių spaudos
5. Sugrižusieji pasakoja
6. Įvairios žinios

REDAKCIJOS ŽODIS

PLB Vokietijos Krašto Valdyba, antrus metus leisdama šias "INFORMACIJAS", neri pasaulio lietuviams duoti kuo daugiausia aktualiausių žinių apie Vokietijoje likusios lietuvių grupės gyvenimą, vargus ir žygius. Leisdama šį biuletinį, Krašto Valdyba buvo įsitikinusi, kad lietuviams, o ypač iš Vokietijos išemigravusiems mūsų tautiečiams, bus įdomu ir svarbu žinoti, kas vyksta Vokietijoje likusioje lietuvių šeimoje. Be to, Vokietija kas kart labiau tampa tuo politiniu Europos židiniu, kur kryžiuojasi vakarų ir rytų pasaulio interesai ir kur gali kiekvienu metu įsižiebtį naujo pasaulinio karo liepsna. Sekti lietuvių gyvenimą ir veiklą šioje šalyje turėtų būti ypač įdomu.

Su dideliu pasitenkinimu ir dėkingumu Krašto Valdyba pastebi, kad pasaulio lietuvių spauda domisi jos teikiamomis žiniomis. Norėdama žinių davimą patobilinti, Krašto Valdyba nuo šio numerio "INFORMACIJAS" leis kas dvi savaites, kad spauda gautų naujausias žinias.

Jeigu gerbiamosios redakcijos pageidautų gauti biuletinį oro paštu, mes į tokį pageidavimą mielei atsižvelgtume, bet turėtume gerb. redakcijų prašyti papildomas išlaidas apmokėti, nes Krašto Valdyba tokių naujų išlaidų negali pakelti. Atskiram laikraščiui jos nėra didelės, nes vienam numeriui pakaktų dviejų-trijų pašto kuponų. Mes prašytume gerb. redakcijų, norinčių gauti "INFORMACIJAS" oro paštu, atsinti mums porą dolerių, kuriuos

tiksliai panaudosime oro pašto išlaidoms padengti ir kurių užteks ilgesniam laikui.

Dėkodami pasaulio lietuviškajai apsaugai už susidomėjimą mūsų duodama medžiaga, kartu prašome nepagailėti, vedant medžiagą, nurodyti šaltinį ir tuo įvertinti mūsų gerų norų vykdomą darbą.

VOKIEČIAI KVIEČIA Į KOVĄ SU KOMUNIZMU

Liepos 18, 19 ir 20 d. Dusselforfe organizuojamas labai plačiu mastu laisvųjų tautų kongresas, į kurį kviečiami žymiausieji Europos ir JAV politikai; mokslininkai ir visuomenininkai, be to, žymūs tremtyje gyvenančių grupių atstovai, jų tarpe pabaltiečiai, vengrai, rumunai, rusai, ukrainiečiai ir net lenkai.

Kviestųjų tarpe yra tokie garsūs užsienio žmonės, kaip Lordas W.H.Beveridge, C.K.Armstrong, senatorius Pat McGarran, Lucius D.Clay, E.Debeaumarche, Ortega J.Gasset, Victor Gollancz, čekas Dr.Adolf Kafka, rusas A.Kerenskis, admiralas Kirk, Mrs. Eleanor Roosevelt ir kt., o iš Vokietijos ministrai pirmininkai K.Arnold ir Dr.H.Ehard, Hamburgo ir Bremeno senatų pirmininkai, parlamento frakcijų pirmininkai Schumacher ir Dr.v.Brentano, parlamentaras Prof.Dr.Brill, profesinių sąjungų vedas Ch.Fette ir kiti.

Kongresą užbaigiant masiniame parengime kalbės federalinės Vokietijos prezidentas Prof.Dr.E.Heuss ir Berlyno burmistras Prof.Reuter. Trijuose darbo posėdžiuose bus skaitomi 9 referatai ir korreferatai politinėmis, socialinėmis ir kultūrinėmis temomis. Kadangi norima, kad kongresas būtų darbingas, jo dalyvių skaičius apribojamas iki 100, atrenkant išimtinai aukštos kvalifikacijos asmenis. Iš pabaltiečių jame dalyvaus VKV pirmininkas, p.P.Zundė, ir latvių Centro Komiteto pirmininkas, plk.Janums.

Kongresui kviešti atsišaukimuose, kuriuos yra gavusi ir PLB Krašto Valdya, stotomi trys reikalavimai: 1) sudaryti bendrą tremtinių ir laisvųjų tautų frontą, 2) pasiekti šaltajame kare posukio demokratijos naudai ir 3) imtis konkrečių organizacinių ir praktiškų priemonių prieš Stalino taktinę, ideologinę ir propagandinę ofensyvą.

Kongresas turįs konstatuoti, kad didžiausio pavojaus momentu visokios problematikos ir ginčai, partiniai, ideologiniai ir tautiniai skirtumai turi išnykti vienam tikslui: kovai prieš totalitarizmą vienu nenugalimu frontu; pasisakyti už visas pavergtasias, laisvę mylinčias tautas anapus geležinės uždangos ir įrodyti pasauliui, kad tarp valdžios trokštančių, fanatiškų partijos pareigūnų ir jų brutaliai valdomų tautų yra bedugnė; išdirbti planą, kuriuo Maskvos politbiura galima būtų priversti eiti į defensyvą; įrodyti, kad su pakankamu inteligencijos kiekiu, ryžtumu ir jėga šaltajame kare galima laimėti visas pozicijas; tuojeu imtis praktiškų priemonių, o ateities akcijai sudaryti planavimo grupę.

Tai nebus koks eilinis kongresas, kokių jau nemaža visose šalyse yra buvę. Jis skirsis tuo, kad jame dalyvaus rinktiniai asmenys, turintieji savo kraštuose ir pasaulyje didelį politinį svorį ir net politinę galią, kaip pav. dalyvaujantieji kraštų ministrai. Antra, savo tikslu jis pasistato konkretų, praktišką darbą. Lietuviams jis dar tuo svarbus, kad jo mintys beveik visai sutampa su Krašto Valdybos prieš pusantrų metų vokiečių politinei vadovybei Bonnoje įteiktu memorandumu ir žodžiu pareikštomis mintimis.

Prieš pusantrų metų PIB Vokietijos Krašto Valdyba kreipėsi į Vokietijos parlamentą komisiją "für gesamtdeutsche Fragen" su pasiūlymu imtis iniciatyvos akcijai prieš žmonių naikinimą už geležinės uždangos. Parlamento komisija, apsvarsčiusi pasiūlymą savo posėdyje, jam visiškai pritarė. Per pusantrų metų Krašto Valdybos atstovai palaikė su komisija kontaktą ir buvo informuojami, kad projektas toliau svarstomas frakcijose, partijų komitetuose ir organizacijose. Pagaliau buvo nusistatyta akcijos oficialiai iš vyriausybės pusės nepradėti.

Toji akcija pradėdam dabar privačiai, lyg pačios vokiečių visuomenės iniciatyva, bet jŃn įtraukiami įtakingieji krašto asmenys, partijų ir organizacijų vadovai bei sugėstieji vyriausybės pareigūnai. Lietuvių memorandume, kuris visą laiką buvo vokiečių politinių sluoksnių tarimosi pagrindas, buvo siūloma vokiečiams imtis iniciatyvos, nes didelė jų tautos dalis irgi yra atsidurusi už geležinės uždangos, o nelaisvėje miršta dar šimtai tūkstančių tautiečių. Toliau buvo siūloma sukelti pasaulio visuomenės dėmesį ir palenksti jos galvosena akcijai prieš komunizmą. Buvo siūloma tą darbą pradėti kongresu, kuriame dalyvauti iš Vokietijos ir užsienio asmenys, pasitarnavę kovoje už žmogaus teises ir gerai pažįstami pasaulio visuomenei. Konkrečiai buvo siūloma pradėti akciją protestu prieš žmonių naikinimą anapus geležinės uždangos, renkant tam protestui milijonus parašų ir į akciją įjungiant pasaulinę spaudą bei radiofonus.

Kaip matome, viso lietuvių memorandumo mintys vykdomos, išskyrus protesto akciją. Ši akcija neminama, bet užtat įsakmiai nurodoma, kad kongresas ims tvojau praktiško darbo, o ateities akcijai rinks planavimo grupę. Vadinasi, darbų planas paliekamas pačiam kongresui. Jis bus arba kongreso iniciatorių pateiktas arba iškils iš pačių kongreso darbų. Kiekvienu atveju šiuo kongresu siekiama kovoje su komunizmu pereiti iš defensyvos į ofensyvą ir pradėti veiksmingą darbą, išstumiant komunistus iš jų užimtų pozicijų.

IŠ LIETUVIŠKŲ CENTRO ORGANIZACIJŲ VEIKLOS

PLB VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS POSĖDIS

Liepos 7 d. Hannoverijoje įvykusiame VEV posėdyje išklaustyti pirmininko ir bendradarbių pranešimai apie švietimo, organizacijos, informacijų ir propagandos reikalus, priimtos apyskaitos ir samatos, nustatyti Krašto Tarybos rinkimų terminai bei taisyklės ir rinkiminės apygardos.

Krašto Tarybos rinkimai

Rinkimų diena nustatyta š.m.rugpiūčio 3 d. Iki liepos 18 d. Rinkimų Apygardoms turi būti išteikti kandidatų į Krašto Tarybą ir rinkikų sąrašai. Apylinkėse liepos 22 d. turi būti atskleisti rinkikų sąrašai. Iš pateiktų kandidatų skaičiaus, pasiūlytu pačios bendruomenės, slaptu balsavimu renkama 12 Krašto Tarybos narių.

Rinkimams praversti nustatytos šios Rinkiminės Apygardos: Lübeck stovyklos, Lübeck privačiai gyvenantieji, Diepholz, Augustdorf, Wehnen, Memmingen, München, Hanau, Neustadt-Holst., Pinneberg-Hambg. ir lietuvių sargybų kuopos. Rinkiminės Apygardos apima visas savo srities Apylinkes, kurioms išsiuntinėtos instrukcijos.

Krašto Valdybos Apyskaita

Krašto Valdybos posėdyje patvirtinta paskutinio metų ketvirčio apyskaita liepos 1 d. Tam metų ketvirčiui buvo pagal samatą numatyta gauti bendruomenės mokesčių 3.300 DM, o gauta 3.243,27 DM. Iš tos sumos Krašto Valdybai priklauso 2.183,61 DM, o likusi 1.059,56 DM - Tautos Fondui, kuriam bendruomenės vienetai be to dar surinko už lietuvių pasus 409,- DM.

Apyskaitos rėmuose mokesčiai sunaudoti tokiu būdu:

	numatyta	išleista
Atlyginimams-atstovavimui	DM 1.950,-	1.284,84
Paštui, telefonui	" 250,-	193,78
Raštinės išlaidoms	" 200,-	163,74
Kelionėms	" 300,-	167,35
Nuomai, kurui	" 350,-	146,77
Informacijai ir propagand.	" 225,-	225,-
Liekana		2,13

viso DM 2.183,61

Iš registruotų 7400 bendruomenės narių apie 4000 yra atleisti nuo mokesčio, būtent apie 2200 vaikų iki 18 m. amžiaus, apie 800 ligonių, invalidų ir pan., apie 1000 senelių, daugiavaikių ir ypač ypatingai nepasiturinčių.

Tremtinių Organizacijos Vokietijoje Valdybos posėdis

VKV pirmininkas, p. P. Zundė, dalyvavęs liepos mėn. 3 d. pirmame šios organizacijos valdybos posėdyje, pranešė VKV apie posėdžio eigą. P. P. Zundė atstovauja ne tik lietuvius, bet visus pabaltiečius ir yra tos organizacijos valdybos išdininkas.

Nors tremtinių organizacijos būstinė numatyta Bonnoje arba arti jos, pirmasis posėdis įvyko Munchene, nes čia ji perėmė buvusios INCOPORE organizacijos būstinę ir visus reikalus su išdu, kuris tegalėjo perduoti kelių šimtų markių skolas. Tokiu būdu viena centrinė tremtinių organizacija, Incopore, nustojo egzistuoti. Dar neišaiškintas savo laiku prof. Pirkmajerio iniciatyva nedemokratinio būdu įsteigtos tremtinių atstovybės likvidavimas.

Naujosios organizacijos veikla priklausys nuo materialinių išteklių, kurių šaltinis yra jos narių, visų tautybių centro komitetų, mokesčiai. Kadangi tautybių organizuotumo laipsnis ir materialinės pajėgos nelygios, atrodo, kad tremtinių atstovybės veikla negreit bus pakankamai efektyvi.

Informacijų ir propagandos skyriaus darbai

Be leidžiamųjų biuletonių lietuvių ir vokiečių kalba, kurie įgauna visuomenėje vis didesnės reikšmės, svarbiausias paskutinio ketvirčio darbas buvo prarasti Bonnoje birželio 14 d. minėjimą. Tą minėjimą, VKV pirmininko, p. P. Zundės, pranešimu, reikia laikyti labai pavykusiu. Jis rado ne tik platų atgarsį spaudoje ir Vokietijos radijofonuose, bet juo pabaltiečių, o ypač lietuvių vardas, tiek išgarsintas, kad visa eilė žymių asmenų ir organizacijų užmozgė su VKV ryšius. Nekelbant apie idealistinę minėjimo reikšmę, kurios buvo siekiama, juo pasiektas ir praktiškų rezultatų, kurie ateityje žymiai palengvins įvairiose srityse VKV darbą.

Švietimo sritis

VKV švietimo vadovas ir posėdyje dalyvavęs Vasario 16 gimnazijos direktorius padarė pranešimus apie švietimo reikalus.

Gimnazijos materialinė padėtis yra sunki, nors su pasitenkinimu ir dėkingumu galima konstatuoti, kad 40 mokinių jau rado savo nuolatinius globėjus užjūryje. Kiek pastovesnė toji padėtis pasidarytų, jei atsirastų nors kiti tiek naujų rėmėjų.

P. A. Venclauskas pranešė apie jaunimo vasaros stovyklą ties Reeden, netoli Diepholzo. Birželio 27 d. pradėtoji skautų vasaros stovykla su 72 stovyklautojais pavadinta "Tou, Tėvyne" vardu.

- 6 -

Dienos stovykloje praleidžiamos plačiau. Po vėliavos pakėlimo 7 val., pagiedojus katalikų ir evangelikų giesmes, pusryčiuojame. Paskui eina paskaitėlės, skilčių užsienimui, sportas, popiet tylė pusvalandis, laisvalaikis, draugovių užsienimui, vėl sportas, dainos ir protarpiu pavakariai. Diena baigiama vakariene, vėliavos nuleidimu ir laužu, nors jaunųjų pareigos tuo nesibaigia, nes naktimis einamos dar sargybos.

Po skautų stovyklos eina bendroji jaunimo stovykla, į kurią ketinama sutraukti apie 100 vaikų iš Lebonstedto, Stūckono, Neustadto, Lübecko, Spakenbergo ir Hamburgo. Yra dar daugiau pavienių vaikų, bet surinkti savomis susisiekimo-priemonėmis neįmanoma, o vežti geležinkeliais nei tėvai, nei mūsų neturtingos Vokietijoje esančios organizacijos neįstengia.

Ir bendrosios stovyklos tikslas yra sudaryti vaikams lietuvišką atmosferą, žaidimais, pašnekėmis, pasakų sekimu ir dainomis juos auklėti ir gaivinti tautiškai bei supažindinti su mūsų tautos kultūriniais bei dvasiniais turtais, ko jaunimas, išsisklaidęs pavieniai ar stovyklose, jau nebepasiekia.

Stovyklos parengimu ypač nuoširdžiai pasirūpino Sielovada - Tėvas Alfonsas Bernatonis. Be jo efektyvios paramos, stovykla gal iš viso nebūtų surengta. Skautai Tėvui Alf. Bernatoniui reiškia savo nuoširdžiausią padėką ir pagarbą, kaip sumaniam ir energingam mūsų jaunimo globėjui ir rėmėjui. Balfas prisidėjo prie stovyklos surengimo savo transporto priemonėmis ir maistu, o NCWC stipriai parėmė maistu, taip, kad ir didesnioji bendroji jaunimo stovykla bus išmaitinta. VKV deleguoja p. Venclauską praveisti bendrąją jaunimo stovyklą.

Patariamiosios Tarybos tremtiniu reikalams

posėdis Dūseldorfe

VKV narys ir atstovas patariamąjoje taryboje, p. E. Simonaitis pranešė apie birželio 19 d. Dūseldorfe įvykusį tarybos posėdį, kuriame svarstyti tremtinių teisinio pataravimo, butų ir sveikatos reikalai.

Ministerijos atstovas tarybai pranešė, kad tremtiniams vokiečių kalba išleistas teisinis "Patarėjas" su tremtiniams reikalingiausiais nuostatais; įstatymais ir patarimais, kaip jais pasinaudoti. Advokatų Rūmų skyriai Nordrhein-Westfalijoje be to duos beturčiams tremtiniams nemokamai patarimus.

Butų statyba tremtiniams bus vykdoma toliau. Atseitje nebus statomi vienodi trijų kambarių butai, bet dviejų, trijų ir keturių kambarių, pritaikytų šeimų dydžiui. Tokiose pastatytose kolonijose jau įkurdinti tremtiniai beveik visi gavo darbo. Tik vietomis, kaip Bielefelde, sumažėjus darbui tekstilės pramonėje, dėl to nukentėjo ir tremtiniai. Stovyklose dirbančiųjų yra 35-40

Likusiųjų Vokietijoje tremtinių sveikatos reikalai yra blogi ir reikalauja daug dėmesio. Kas penktas tremtinys, pavyzdžiui, serga džiova.

Ta pačia proga p. E. Simonaitis pranešė apie Bielefelde įsteigtos tremtinių kolonijos lankymą. Namai tremtiniams pastatyti 7 km atstume nuo miesto, bet miestas pasiekiamas tramvajum. Kadangi darbovietės paprastai yra kitame miesto gale, tai dirbantiems tenka daug sugaišti kelionėse. Butai gražūs ir neperbrangūs. Kolonijoje gyvena trys lietuvių šeimos ir vienas viengungis. Šeimų galvos dirba. Vienas lietuvis dar rūpinasi emigracija ir todėl nėra įsijungęs į darbą.

BENDRADARBIAVIMAS SU UNO KOMISARU

Birželio mėn. pabaigoje UNO komisaro-paveduotojas, Mr. Pearman-Wilson, aplankė centrinę lietuvių organizaciją, Balfo įgaliotinio Vokietijoje įstaigą ir PLB Vokietijos Krašto Valdžybą Hannoveryje. Ilgame pokalbyje su VIV pirmininku, p.P.Zunde, buvo aptarti visi tremtinių aktualūs reikalai ir ateities planai, paliečiant taip pat vokiečių planuojamus įstatymus, kiek jie gali būti veiksmingi tremtinių gyvenime. Mr. Pearman-Wilson apžiūrėjo lietuvių organizacijų patalpas ir susipažino su centre atliekamais darbais.

Liepos 17 d. VIV pirmininkas Pr.Zundė kviečiamas į UNO įstaigą Bad Godesberge aptarti naujai įsteigtosios tremtinių organizacijos ir jos veiklos reikalus. Iš Bad Godesbergo Krašto Valdžybos pirmininkas vyksta dalyvauti Laisvųjų Tautų kongrese Düssel-dorfe liepos 18 iki 20 d., o iš ten aplankyti lietuvių sergybų kuopas.

BALFO PIRMININKAS PAS VOKIETIJOS MINISTERUS

Birželio mėn. pabaigoje Kan. J.B.Končius, kartu su J.E. Vyskupu Brizgiu, aplankė Vürttembergo krašto ministrus vidaus ir pabėgėlių reikalams, supažindindamas juos su Balfo veikla praityje, kai jo pastangomis pavyko iš Vokietijos iškelti apie 45.000 lietuvių ir prašydamas likusius Vokietijoje lietuvius koncentruoti vienoje vietovėje ar provincijoje. Pasikalbėjime ir vėliau įteiktame memorandume ministrų dėmesys atkreipiamas į galimybę dalį lietuvių, o ypač jų švietimo įstaigą, Diepholzo gimnaziją, įkurdinti dabar neužimtuose IRO pastatuose prie Ludwigsburgo.

Emigracijos į Kanadą reikalais Kan.Končius aplankė Kanados misijos šefą Karlsruhe, Mr. J.R.Robillard, sutarė bendradarbiavimo sąlygas, vykdaht tolesnę lietuvių emigraciją, ir gavo pažadą, kad US DP komisijos sprendimais emigracijai į Kanadą neturės reikšmės, nes emigruojančius Kanados įstaigos tikrins savarankiškai. Saugumo viršininkui, Mr.Snafely, Frankfurte, Kan.

- 8 -

Končius pateikė visą cilę atmestųjų pagal § 13 lietuvių pavardžių, nurodydamas faktus, visai priešingus tiems sprendimams. Mr. Snafelley pažadėjo atitinkamai informuoti JAV konsulatą, kuriems yra įteikti atmestųjų sąrašai. Atmestųjų yra virš 2000, su šeikomis gal dvigubai. Beveik visi katalikai ar evangelikai. Kiek jų tarpe žydų tautybės, negalima sužinoti, nes labdaros organizacijoms, jų tarpe Balfui, sąrašai meduodami. Kan. Končiui primygtinai reikalaujant sąrašų, Mr. Snafelley pažadėjo atsiklausti Washingtonė.

BALFO RAŠINIŲ KONKURSAS

Balfo įgaliotinio Vokietijoje įstaiga savo leiku paskelbė konkursą geriausiems straipsniams, pavaizduojantiems tretinių gyvenimą Vokietijoje, Balfo reikšmę šelpiant ir globojant lietuvių bendruomenę praeityje ir ateityje bei iš viso Amerikos lietuvių paramą savo tautiečiams. Balfo įgaliotinio įstaigai buvo atsiųsta nemažai straipsnių, kuriuos įvertino juro komisija iš p.p. Giedriaus-Giedraičio, A. Venclausko ir L. Kalinausko.

Juro komisija paskyrė tik keturias premijas, būtent: dvi antrąsias p. Stasiui Tyškui, Konstanz a.B., ir p-lei Frieda Maurat, Schlesen, ir dvi trečiąsias p. H.J. Jakužaičiui, Wendlingen-Neckar, ir Dr. I. Stelmokui, Rendsburg.

LIETUVIŲ JAUNIMO VASAROS STOVYKLOS

Susipažinęs su Vokietijoje surengtų lietuvių jaunimo vasaros stovyklų reikšme, Balfo pirmininkas Kan. Končius paskyrė joms, be transporto priemonių ir maisto, žymią pinigų sumą - 1.000 DM.

Katalikų Sielovados, tėvo Alf. Bernatonio, planuojamos lietuvių jaunimo stovyklos turėjo atsieiti, be transporto, apie 22.000 DM. Kadangi tos sumos negalima buvo surinkti, ji buvo kiek susiaurinta laiko atžvilgiu, - Diepholzo skautų stovyklai buvo leista stovyklauti tik vieną savaitę. Taip pat pasirūpinta kuo pigiausia išsiversti, vaikus gabenant. Anglų zonoje juos gabeno Balfo sunkvežimis, o US zonoje - Tėvas Alf. Bernatonis sumobilizavo 5 kunigų lengvas mašinas ir per tris dienas sugabeno visus vaikus stovyklauti, tuo sutaupant virš 1000 DM transporto išlaidų.

Stovyklas maloniai parėmė pinigais šios įstaigos: Popiežiaus Nuncijus, NCWC, VLIKAS, BALTAS ir Mrs McCloy - po 1.000 DM, o vokiečių CARITAS - 2.500 DM.

US zonoje stovyklauja apie 70 vaikų, stovykla yra Odenwalde, Seckach, prie Buchen. Stovyklai vadovauja iš Romos atvykę kunigai Jankauskas ir Grabys ir filosofijos studentas Memeika. Iš Sielovados įstaigos talkininkauja kun. Bunga. Mergaitėms vadovauja mokytoja Damijonaitė.

Be lietuviškų dainų, pasakų ir paskaitėlių, lietuviukams, nebemokantiems lietuvių kalbos, duodamos ir lietuvių kalbos pamokos, o jie patys raginami stovykloje kalbėti tik lietuviškai.

Prie stovyklos surengimo piniginėmis aukomis prisidėjo ir lietuvių sargybų kuopos, kurios yra taip jautrios kiekvienam lietuviškam reikalui.

US zonoje bus stovyklaujama nuo liepos 4 iki 26 d.

IŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS

KLAIPĖDOS VOKIETININKŲ RŪPESČIAI

"Memeler Dampfboot" liepos 5 d. laidoje, Nr. 13, - karčiai nusiskundžia, kad vokiečiai ne tik nepalaiko šio vokietininkų ratelio politinių pretenzijų, bet joms nepaprastai kenkia.

Večamajame pasisakoma dėl Vokietijoje leidžiamųjų žemėlapių, kuriuose Klaipėdos kraštas ne tik žymimas Lietuvos integraline dalimi, bet net visai neišskiriamas, kaip autonominis vienetas. Daroma priekaištu eilei leidyklų, jų tarpe tokiai žymiai leidyklai, kaip Georg Westermann, Braunschweig, arba vienai Bonnos leidyklai, kurios "fragwürdige Machwerke", vadinasi šlamštas, puošias net parlamento raštines.

"Memeler Dampfboot'as" pageidautų, kad Klaipėdos kraštas mažų mažiausiai būtų prilygintas laisvajam Dancigo miestui. Memelenderių sąjungos valdyba jau eilę metų nesėkmingai kovojanti su tokiais vokiečiams kenkiančiais, o priešams patarnaujančiais reiškiniais. Leidyklos teisinasi negalį kitaip Klaipėdos krašto atžymėti dėl okupacinės valdžios potvarkių ir Vokietijos vyriausybės noro pripažinti 1937 m. sienas. Toliau ji kovosianti pirmoje eilėje per federalinės vokiečių vyriausybės įstaigas.

Toliau laikraštyje stambiu šriftu duodama "Eltos" žinia apie Vokietijos pilietybės suteikimą Klaipėdos krašto vokiečiams. Pabrėžiama, kad, vokiečių spaudos pareiškimais, pilietybės suteikimo kleipėdiečiams ir sudetų vokiečiams nuostatai jokių būdu nemanoma reikšti kokių nors pretenzijų į šiuos kraštus, kuriuos nacių Vokietija karo grasinimais ir spaudimu įjungusi į savo valstybę. Susidomima ir JAV prof. Barnett projektu sudaryti iš pabėgėlių ir tremtinių "išlaisvinimo legionus", ir ši žinutė dėdama antrašte "Parašutininkų daliniai Lietuvai išlaisvinti?".

LIETUVOS VOKIEČIAI APIE LIETUVĄ

Lietuvos vokiečių organas "Heimatstimme" kiekviename savo numeriu duoda žinių apie Lietuvą, imdamas jas iš kitų vokiečių laikraščių ir lietuvių žaltinių. Straipsniai ir žinios yra informacinio pobūdžio, be politinio atspalvio.

Paskutiniame numeryje, birželio mėn., duodami keli ilgesni straipsniai apie deportacijas Pabaltijy, apie sovietų bezes ir vieno sovietų zonos vokiečių laikraščio straipsnio ištrauka apie Lietuvą, kaip ją vaizduoja patys sovietai. Antraštėje reprodukuojamas Lietuvos sovietinis žemėlapis, o straipsnyje nupasakojamos sovietų duodamos žinios ir vaizdai apie Lietuvą.

Pagal sovietus 85.200 km² krašte gyvena apie 3 milijonus žmonių, daugiausia lietuvių, su nedideliu skaičiumi lenkų, rusų ir baltgudžių. LSSR nuo 1945 m. suklestėjusi tekstilės, chemijos ir maisto konservavimo pramonė. Prieš trejus metus Lietuvoje įsistatė pirmasis kolchozas, o šiandien jų esą 6.500 ir jie apima apie 90 % visą žemės ūkį. Geležinkelių tinklo ilgis 2.087 km. Augštesniųjų mokyklų mokinių skaičius penkeriopai didesnis kaip prieš karą, o 11 augštųjų mokyklų, 41 specialioje mokykloje ir 2 universitetuose mokosi 18.000 studentų.

LIETUVAITĖ AUGINA SŪNŲ MILIONIERIŲ

Rockefeller'ių šeimos nesutarimų atgarsis pasiekė ir Vokietiją. "Lippische Landeszeitung" jį vaizduoja šitokiu, gal neobjektyviu, bet simpatišku būdu.

Jauniausias Amerikos milijonierius yra trejų metų Rockefellerio sūnus Winnie. Išgirdęs, kad jo atsiskyrusi gyvenanti žmona Bobo kartą išsitarė, jog jų sūnus Winnie gerai suprantas, kai ji atsisakanti išpildyti kokį nors jo norą, nes jiems tai nepasiekiamą, tuojau pasiūtė pas savo žmoną advokatą sutvarkyti finansinę sūnaus ateitį, dovanodamas jam vieną milijoną dolerių. Bobo's atsakymas vis dėlto buvęs, kad jai dar mieliau būtų turėti vyrą, o sūnui tėvą.

"Bobo's gyvenimo ir susituokimo istorija yra labai neromantiška ir labai amerikoniška. Jos gimimo vardas yra Jievitė Paulekiutė ir ji yra ūkininkų Leveck iš Lowell, Indianos valstijoje, podukra. Jauna lietuvaitė lankė universitetą, grožio konkurse laimėjo "Miss Lithuania" titulą ir savo pasauliu pasirinko sceną. Kelerą metų vėliau Bostone jai beveik nusišypsojo laimė, kai ji vaidino rolę su pasisekimuėjusioje "Tobacco Road" pjesėje. Ji susipažino su aktorium R.Seas ir už jo ištekėjo".

1947 m. ši pora vis dėlto išsiskyrusi, Bobo gavusi gera tarnybą vienoje Rockefellerio bendrovėje, kur ją pamatė ir pamilo pats Rockefelleris. Už jo ištekėjusi neilgai laimingai gyveno ir

1950 m. grįžo pas patėvius, kur Winnie gyvena kaip tikras ūkininko sūnus. Kaimo šerifas jį pamatė bokso su tokiu-pasisekimu, kad Winnie, pirmą kartą patekęs į sekmadienio mokyklą, užsigeidė visą klasę nuboksuoti.

"Kai mūsų korespondentas aplankė ponią Rockefeller, ji kaip tik lipino tapetomis viena iš kuklaus namo kambarių. Po to ji piovė žolę, sumaniai vairuodama šienpiove aplink vandens siurblią, kuri prieš keletą dienų ši turtingiausio pasaulyje vyro žmona pati buvo pataisiusi. Pertraukos metu Bobo paaiškino, kad Winnie iki 18 m. amžiaus gausias mėnesiui apie 3000 DM, o iki 30 m. - po 5000 DM. Paskui jis galėsias savo konto nuosimčius savarankiškai sunaudoti.

Po pertraukos jaunoji ponija vėl nuriedėjo su šienpiove, ant kurios juokdamasis sėdėjo jauniausias Amerikos milijonierius".

SUGRIŽĘS VOKIETIS PASAKOJA

Bado priverstas, 1946 m. slapta išbėgau Lietuvon. Tais laikais Lietuvon plūdo tūkstančiai vokiečių iš Rytprūsių neatsižvelgdami į jokių sovietų grasinimus. Lietuvos vardas tada mums buvo vilties simbolis, o gal dar ir daugiau.

Po ilgų bastymosi mėnesių ir elgetavimo, vargais negalais pavyko prisiregistruoti Tauragės milicijoje. Teko dirbti pas daugelį ūkininkų veik visuose prie Tauragės esančiuose kaimuose. Teko gana ilgą laiką dirbti ir pas Pudžiuvėlį Joną, 52 m. amžiaus, vedęs, be vaikų, gyv. Pakapokių k. Jis nepriklausomybės laikais tarnavo policijoje, buvo grįžęs iš JAV ir 1944 m. bolševikams užėmus Lietuvą, pasitraukė į girią pas "miško brolius". 1949 m. sovietai išleido atsišaukimą į partizanus; kuriuo jie buvo raginami grįžti į namus ir pradėti "kūrybinį" darbą "tėvynei". Bet to vilko "čiulbėjimo" mažai kas tepaklausė, - gal tik vienas Pudžiuvėlis. Neilgai jam teko "tėvynę budavoti", - vieną naktį atvažiavo sunkvežimis ir P. išvažiavo "savanoriškai" į Sibiro taigas...

Ne tik Pudžiuvėlis "draugui ir saulei Stalinui" Lietuvoje buvo nemalonus kontrrevoliucionierius - ir vaikai, ir seneliai ir ligonys buvo masiniai, pagal planą, tremiami Sibiran. Su šeimomis tapo išvežti ir tūkstančiai kitų, kurių tik dalį pavardėmis teprisimenu: Jokubaitis Antanas su šeima, Šimkaus ir Pociaus šeimos iš Tarailių kaimo, Filipas Juozas iš Rekčių kaimo, Toleikiai iš Visbutų kaimo, Astaravičiai iš Trukiškės kaimo, Jenzevičius Mikas su šeima, Rimkai iš Norkaičių kaimo; Stumbra Juozas iš Kalpokų kaimo, Jesaitis Juozas iš Golmenų kaimo.

Tauragės apylinkėse yra labai daug partizanų, kurie veda čūtbūtinę kovą už Lietuvos laisvę. Yra ir daug žuvusių: Sačauskas Antanas - Dapkiškės apylinkės būrio vadas, Kaminskas Pranas - Rekčių apylinkės būrio vadas, Toleikis Antanas - Vizbutų apylinkės būrio vadas ir partizanas Lokulis Jonas. Jo giminės yra

sovietų ištremti Rusijos gilumon arba nužudyti Lietuvoje.

Yra daug žuvusių partizanų, bet žuvusių bolševikų skaičius yra šimtus kartų didesnis. 1950 m. vasarą Pagramančio miške įvyko partizanų vadų eilinis suvažiavimas, ir juos kažkas išdavė. Su atvykusiais bolševikų GPU daliniais įvyko susišaudymas, kurio metu žuvo 4 partizanų vadai. Tuomet žuvo ir daug GPU karių. 1951 m. vasario mėn. Ūekiškės kaime pas vieną ūkininką nakvojo du partizanai ir juos kažkas išdavė. Atvyko iš Tauragės daug milicijos ir GPU ir visą ūkį apsupo, išstatydami sunkiuosius kulkosvydžius. Keli kariai nuėjo į ūkį suimti tuos partizanus gyvus. Iškračius visą ūkį, nieko nerasta. Vienas vyresnysis pamėgino kopėčiom palipti paliepėn ir ten dar įsitikinti. Atidarius dureles, pasigirdo šūvis ir "draugas" nuvirto nuo kopėčių. Kitas rusas, tai pastebėjęs, nesusigriebė, ką reikia daryti ir, išsitraukęs iš kišenės granatą, mėgino ją mesti į partizanus. Tuo momentu partizanai jį nušovė, granata sprogo ir žuvo kiti jo palydovai, to ūkio ūkininkė ir duktė. Stovėjusieji lauke rusai atidarė kulkosvydžių ir šautuvų ugnį į namą. 24 valandas vyko kautynės, kurių metu žuvo 23 bolševikai. Matydami taip partizanų nesunaikinsią, nektį benamui apliejo namą ir padegė. Namui sudegus, atvykusi komisija nerado nieko, kas primintu sudegusį žmogų ar ginklą. Buvo ieškota slaptai išėjimo, bet ir to nerasta - partizanai pabėgo.

1951.V.1 d. bolševikai miesto sode rengė gegužės 1 d. iškilmes. Buvo pastatyta tribūna, aikštė apstatyta raudonomis vėliavomis ir "komunizmo apaštalu" paveikslais. Tribūnon susirinko apie 30 viso apskrities vyriausių kariuomenės, partijos ir kt. atstovų. Iškilmėms baigiantis ir paskutiniam atstovui apleidus tribūną, įvyko pragaro mašinos sproginimas ir visa tribūna tapo į mažus gabalėlius sudraskyta. NKVD pradėjo masinius tardymus dalyvavusiųjų iškilmėse bei gyvenančiųjų apie miesto sodą, bet nieko nesurado.

1948 m. jau visoje Tauragės apskrityje, kuri priklauso Klaipėdos rajonui, buvo sudaryti kolchozai. Jei ir liko keletas, kurie spyrėsi ir norėjo tos "sovietinės laimės" išvengti, netrukus buvo apšaukti šnipais ir kitais, sovietų rojuje taip populieriais, vardais ir "savanoriškai" išvažiavo į Kazachstaną numirti. Taročių kaime buvo "Raudonosios Vėliavos" kolchozas ir "Aštunta kovos". Kolchozininkams jokių pinigų už darbą nemoka, - jie gauna šiek tiek javų, sumaišytų su sėlenomis, ir viskas. Bet žmonės pinigą prasimano kiekvienas savaip: vieni gamina samogoną, kiti vadovaujasi sovietine teorija - nevogsi negyvensi. Ir vagia visi: pradėdant Stalinu, baigiant kolchozininko ketverių metų vaiku.

Žmonių ir gyvulių darbo jėgos kolchozuose maža. Vyrai didžiaja dalimi "saugoja pasaulio taiką" raudonojoje armijoje, o moterys dirba sunkiausius darbus. Buv. 7 p.p. ir 4 artilerijos kareivinėse pilna sovietų pastininkų, dvaras pilnas artilerijos dalinių; Prezidento gatvėje, buv. Šuberto namuose, vėl susisukusi lizdą NKVD nektimis žmonėms laužo scenarius; kiek toliau, toja pačioje gatvėje (vokiečių okupac, metu buv. žandarmerijos patalpose) įsikūrusi "liaudies" milicija. Buv. gimnazijos rūmuose yra padaryta NKVD mokykla.

- 13 -

Radio aparatų žmonės dar turi ir juos galima laikyti, bet lietuviai į sovietinius laivus žiūri skeptiškai ir atsargumo dėlei aparatų laiko paslėpti. Ne naujiena, kad bolševikui užtikus pas ką nors radio aparatą, jį pasiima sau "amžinam atminimui". Tai legali vagystė ir niekur dėl to nepesiskusi. "Amerikos Balsas" girdimus ir žmonės jo klausosi.

Dezertyrų iš Sovietų kariuomenės daug. 1950 m. iš artilerijos kareivių dvare pabėgo 7 rusai kareiviai su pilna mundiruote ir apsiginklavimu. Dezertyrai stengiasi prisijungti prie partizanų, bet partizanai pradeda jais nepasitikėti ir įvedė jiems vienu metų bandymo laikotarpį, per kurį jie turi įvykdyti partizanų jiems duotus uždavinius: sprogdinti NKVD ar nušauti tam tikrą kiekį "Stalino plytlaižių".

Elektros srovę Tauragės miestas gauna iš Karaliaučiaus ir iš "Maisto" fabriko, kuris veikia. Buv. Končiaus elektrinė ant Jūros upės kranto neveikia, nors užtvanka ir tebėra. Gimnazija perkelta į buv. pradžios mokyklos rūmus, netoli pastoriaus Vymerio ūkio, Gimnazijos gatvėje. Mokytojų seminarijos Tauragėje nėra. Iš bažnyčių veikia: katalikų - ant Jūros kranto, metodistų - Prezidento gatvėje ir rusų cerkvė - kapinėse. Jokios rimtos statybos mieste nesimato, - visur tik pilna pristatyta lentinių namelių.

Iš ištremtųjų Sibiran 1941 m. slapta grįžo su rusų kerininku Jurgilienė Magdė, iš Gelmenų kaimo, bet neilgai jai teko čiaugtis Lietuvos dangumi - ir ją ir jos mylimąjį NKVD suėmė ir išvežė atgal.

Repatriavusiųjų iš vakarų yra, bet visi nusivylę ir pyksta patys už savo lengvabūdiškumą. Jie negavo jiems pažadėtų ūkių, nei darbo. Į juos bolševikai žiūri su nepasitikėjimu ir dažnai tardo.

Lietuvos ir jos žmonių nepamiršiu niekuomet. Jie man išgelbėjo gyvybę, pasidalindami su manimi paskutiniu duonos kąsniu ir pastoge. Ne vienas lietuvis už vokiečių sušelpimą ir gyvybės neteko, bet tos tautos neišgąsdina nei žiauriausios NKVD bausmės, nei patė Stalinas. Kai Lietuva vėl bus laisva, aš mielai ten nuvažiuosiu, nes ji mano gyvenimo knygoje užima pirmąjį lapą... taip baigia pasakojimą vokiečiai, išbuvęs Lietuvoje 5 metus, penkerius baisiausių Lietuvai metus.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

Sielovada, Tėvas Bernatonis, lydimas kun. Butkaus, lankėsi liepos 14-15 d. Vokietijos Krašto Valdyboje, aptardamas su ja daugelį bendruomenės klausimų. Iš Hannoverio Tėvas Bernatonis išvyko lankyti Žem. Saksonijos lietuvių ir aplankys Diepholzą, Wehnen, Varel ir Osnabrück.

Paskutiniame mūsų biuletenyje paskelbtas kun. Šarkos adresas yra ne Mauenhauš, bet Marienhauš.

Hannover-Kleefeld, Hegelstr. 6, Tel. 51954